

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตรในชนบท

ศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดราชบุรี

นางสาววรรณ อังศุนาค

004479

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาสังคมิวิทยามหาบัณฑิต

แผนกวิชาสังคมิวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

ATTITUDE OF THAI FARMERS TOWARDS MIDDLEMAN AND AGRICULTURAL
CO-OPERATIVE IN THE COUNTRY
A CASE STUDY OF A COMMUNITY IN RAJBURI

Miss Wanna Angsunaka

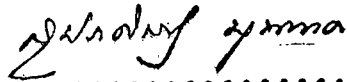
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Sociology)
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์
การเกษตรในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัด
ราชบุรี

โดย นางสาววรรณ อังศุนาค
แผนกวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ คันธเสวี

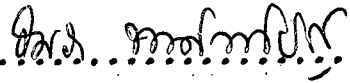
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 รักษาการในตำแหน่ง
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง)

 กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ คันธเสวี)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตร
ในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดราชบุรี

ชื่อ

นางสาววรรณ อังศุภาค

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ คันธเสวี

แผนกวิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ปีการศึกษา

2521

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปของเกษตรกรในตำบลบางแพ
2. เพื่อศึกษาสภาพของพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนเงื่อนไข และเหตุจูงใจที่เกษตรกรดำเนินธุรกิจการค้า การมีสินค้าอยู่กับพ่อค้าคนกลางหรือสหกรณ์การเกษตร
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนพิจารณาแนวโน้มที่สหกรณ์จะเข้าแทนที่พ่อค้าคนกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสำรวจทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตร ในตำบลบางแพ จังหวัดราชบุรี ครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้คือการออกแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 143 ครัวเรือน โดยสุ่มจากประชากรทั้งหมด 1,431 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยก่อนที่จะมีการสอบถามได้ดำเนินการสัมภาษณ์เกษตรกรโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ฯลฯ เพื่อทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของเกษตรกรไว้ขั้นหนึ่งก่อน แบบสอบถามที่ดำเนินการแล้วมีที่ได้คำตอบสมบูรณ์เพียง 135

ฉบับนี้ จึงกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 135 คราวเรือนเท่านั้น ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดย เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดทำตารางแสดงสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกร การปีความสัมพันธ์ในค่านเศรษฐกิจ คือ การค้าและการมีสินเชื่อกับพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตรกับค่านสังคม คือ การรวมกิจกรรมกันในสังคมบางแพ โดยใช้วิธีคำนวณอัตราส่วนร้อยละ และได้เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์การเกษตร โดยคำนวณด้วยสถิติที่

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาปรากฏว่า เกษตรกรในตำบลบางแพมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดี มีสภาพการคมนาคมสะดวก การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ป.4 ไม่มีปัญหาในเรื่องหนี้สินมากเกินไป การทำการค้าจึงมุ่งที่ความสะดวกและราคาเป็นใหญ่ พ่อค้าคนกลางที่เข้ามาให้บริการถึงที่จึงได้รับความนิยมมาก เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อพ่อค้าโดยทั่ว ๆ ไป ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรในตำบลนั้น ยังไม่ได้เริ่มกิจการค้ารับซื้อพืชผลอย่างจริงจัง เกษตรกรจึงไม่นิยมที่จะทำการค้ากับสหกรณ์ ส่วนในเรื่องการกู้เงินมาเป็นเงินทุน ซึ่งพ่อค้าเคยเป็นนายหน้าเงินกู้ นั้น สหกรณ์การเกษตรได้เข้ามามีบทบาทแทน และเป็นที่นิยมของเกษตรกรมาก เกษตรกรจึงมีทัศนคติและความสัมพันธ์กับสหกรณ์เป็นอย่างดีในค่านนี้

ในการเปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรต่อ 2 กลุ่ม ได้แบ่งออกเป็น 9 เรื่อง คือ การเอากำไรในการค้า ความรวดเร็วในการให้บริการ การให้ความรู้ทางการเกษตร การเผยแพร่ข่าวการตลาด การรวมพัฒนาหมู่บ้าน การรวมกิจกรรมหมู่บ้าน การสนองความต้องการ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของการดำเนินงาน ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยรวมทุกเรื่องไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ถาพิจารณาเจาะจงในเรื่องการเอากำไรในการค้า การให้ความรู้ทางการเกษตร การเผยแพร่ข่าวการตลาด การพัฒนาทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในการดำเนินงานแล้ว จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยแสดงทัศนคติของเกษตรกรว่า นิยมสหกรณ์การเกษตรมากกว่าพ่อค้าคนกลาง

Thesis Title Attitude of Thai farmers towards Middleman
 and Agricultural Co-operative in the country.
 A case study of a community in Rajburi

Name Miss Wanna Angsunaka

Thesis Advisor Professor Niphond Kantasevi

Department Sociology and Anthropology

Academic Year 1978

ABSTRACT

Objectives of the Research

1. To study the general information and selling behavior of farmers in Bang Phae Village.
2. To study the present situations of middleman and agricultural cooperatives, including farmers' conditions and motivation in dealing and going on credit with middleman or cooperatives.
3. To compare farmers' attitudes towards middleman and cooperatives and to identify possibilities in which cooperatives can replace middleman.

Methodology

The sample of 135 farmer households was drawn at random from 1431 households which is the population of the study . Key informants of the village were interviewed before the execution

4

of field research with the view to gather actual modes of living of the farmers. Subsequently, interview schedule for farmers was constructed and implemented. The data thus obtained were computerized and tabulated to illustrate farmers' living conditions, their economical relations (dealing and going on credit) and their social relations (sharing social activities) with middleman and cooperatives, using percentage and ratio. Furthermore, the analysis was also made in order to test the significant differences of farmers' attitudes towards the two agencies by exploiting the t - statistics.

Findings

The study revealed that farmers of Bang Phae had good socio - economic status; most of them had a primary schooling and they had no serious problems in debt. The village transportation was in good condition. Farmers put more accent on selling cereals at good price with accommodations. Therefore, middleman were popular among them for selling products. On the other hand, agricultural cooperatives gave loan service to farmers; and they could replace middleman in this aspect. When compared farmers' attitudes namely profitability, prompt services, agricultural acknowledgment, dissemination of marketing news, cooperation in developing villages, cooperation in villages' activities, response to demands of farmers, economic development, and stability on operation towards the two; we found no significant differences. But when we considered each item of attitudes of farmers towards middlemen and co-operative

were different at profitability, agricultural acknowledgment, dissemination of marketing news, economic development and stability on operation of levels of significance.

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ คันธเสวี และ ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง และผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์ ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนแนะแนวความคิดในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

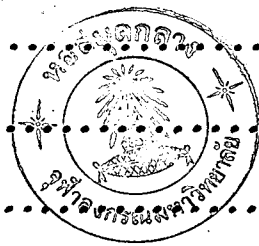
อนึ่ง ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ณ จังหวัดราชบุรี จากอาจารย์จินตารัฐ และ อาจารย์ภรณ์ วีรวิณี แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้รับความร่วมมือในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จาก ศูนย์วิจัย ภัทรพิเศษพงศ์ และการคำนวณในคานาสถิติทั้งหมด จาก ดร.อำรุง และ ดร.สุภางค์ จันทวนิชย์ แห่งสภาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อน ๆ ทั้งหลาย ที่ให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนทำให้วิทยานิพนธ์ได้สำเร็จลงได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้ด้วย.

วรรณ อังศุภาค

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ
รายการแผนที่ประกอบ	ฎ

บทที่ 1.

1. บทนำ	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย	3
- สมมุติฐาน	4
- คำจำกัดความ	4
- วิธีการวิจัยและอุปกรณ์	5
- การวิเคราะห์ข้อมูล	7
- แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2. ลักษณะโดยทั่วไปของหมู่บ้านและเกษตรกร	14
- ลักษณะครัวเรือนของเกษตรกร	18
- ลักษณะการถือครองที่ดิน	20
- การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์	23
- ผลผลิตและการจำหน่ายผลิตผล	25
- รายได้และรายจ่าย	28
- ภาวะหนี้สิน	35

	การเป็นสมาชิกและการค้ากับสหกรณ์	41
	พฤติกรรมทางการค้า	42
	เงื่อนไขและมูลเหตุจูงใจในการดำเนินธุรกิจของเกษตรกร ..	42
3.	เกษตรกรกับพ่อค้าคนกลาง	52
	สภาพโดยทั่วไปของเกษตรกร	52
	สภาพการตลาดโดยทั่วไป	55
	ลักษณะของคนกลาง	57
	ประโยชน์และข้อเสียของการมีคนกลางในการตลาด	59
	ความสัมพันธ์กับพ่อค้าคนกลาง	61
	ลักษณะของพ่อค้าคนกลางในตำบลบางแพ	62
	ลักษณะความสัมพันธ์ของพ่อค้าคนกลางกับเกษตรกรในตำบล บางแพ	65
4.	เกษตรกรกับสหกรณ์การเกษตร	68
	การสหกรณ์ในประเทศไทย	69
	ประโยชน์ของสหกรณ์การเกษตร	71
	บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนา	73
	สหกรณ์การเกษตรอำเภอบางแพ	74
	การค้าเนืองงานของสหกรณ์	77
5.	ทัศนคติและทัศนคติเปรียบเทียบของเกษตรกรต่อพ่อค้าคนกลาง และ สหกรณ์	80
	ทัศนคติของเกษตรกรต่อพ่อค้าคนกลาง	80
	ทัศนคติของเกษตรกรต่อสหกรณ์การเกษตร	86
	เปรียบเทียบทัศนคติของเกษตรกรต่อพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์ การเกษตร	92
	การพิสูจน์สมมติฐาน	98

บทที่

หน้า

บทสรุปและขอเสนอแนะ	99
บทสรุป	99
ขอเสนอแนะ	107
ภาคผนวก	111
บรรณานุกรม	127
ประวัติ	130

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. ข้าว : เนื้อที่เพาะปลูก จำนวนผลผลิตและมูลค่าผลผลิตตามราคาที่เกษตรกร ขายได้ พ.ศ.2515 - 2518	1
2. ลักษณะของเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด แยกเป็นรายภาคพัฒนา ปี 2518	21
3. อัตราส่วนร้อยละของลักษณะการถือครองที่ดินจำแนกตามขนาดของที่ดินถือครอง	22
4. อัตราส่วนร้อยละของการประกอบอาชีพในลักษณะต่าง ๆ จำแนกตามขนาดที่ดิน ถือครอง	24
5. อัตราส่วนร้อยละของจำนวนผลผลิต (ข้าว) จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง ...	26
6. อัตราส่วนร้อยละของจำนวนผลผลิต (ถั่วเขียว) จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	26
7. อัตราส่วนร้อยละของรายได้จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	28
8. อัตราส่วนร้อยละของรายจ่ายจำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	28
9. อัตราส่วนร้อยละของรายได้สุทธิจำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	29
10. อัตราส่วนร้อยละของรายได้ประเภทต่าง ๆ จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	30
11. รายได้ในอัตราสูงสุดและอัตราเฉลี่ยจำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	30
12. อัตราส่วนร้อยละของรายจ่ายประเภทต่าง ๆ จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง ...	33
13. รายจ่ายในอัตราสูงสุดและอัตราเฉลี่ยจำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	34
14. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรในภาวะหนี้สินจำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	36
15. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกร ตามสภาวะหนี้สินปัจจุบันจำแนกตามขนาดที่ดิน ถือครอง	38
16. จำนวนเงินกู้จำแนกตามขนาดที่ดินถือครอง	40
17. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรที่เป็น/ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามขนาด ที่ดินถือครอง	43
18. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามขนาดที่ดินถือครองและวิธีการขาย ผลผลิต	44

19. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรที่ขายผลผลิตให้แก่อหคาคคนกลางจำแนกตาม
 สาเหตุที่ขายและชนิด (ประเภท) ของอหคาคคนกลาง 45

20. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามขนาดที่ดินถือครองและจำนวน
 ผลิต (ข้าว) 46

21. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนผลิตและจำนวน
 การขายข้าว 47

22. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนที่ดินและรายได้สุทธิ.. 48

23. จำนวนเกษตรกรจำแนกตามขนาดที่ดินถือครองและภาวะหนี้สิน 49

24. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามขนาดที่ดินและเจ้าหนี้ 50

25. อัตราส่วนร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามการขายข้าว 51

26. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่ออหคาคในคานพฤติกรรมการค้า 81

27. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อความสัมพันธ์ส่วนตัวกับอหคาค
 คนกลาง 82

28. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 ของหมู่บ้านของอหคาคคนกลาง 84

29. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติในคานต่าง ๆ ที่เกษตรกรมีต่ออหคาคคนกลาง 85

30. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์.. 86

31. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อสหกรณ์ในคานการเป็น
 ประโยชน์ต่อหมู่บ้าน 88

32. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติที่เกษตรกรมีต่อสหกรณ์ในคานความนิยม .. 89

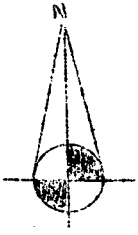
33. อัตราส่วนร้อยละของทัศนคติในคานต่าง ๆ ที่เกษตรกรมีต่อสหกรณ์
 การเกษตร 91

34. ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนความนิยมที่เกษตรกรมีต่อสหกรณ์
 การเกษตรและอหคาคคนกลาง รวมทั้งการทดสอบนัยสำคัญของ
 ความแตกต่างในแต่ละคาน ..

ตารางที่

หน้า

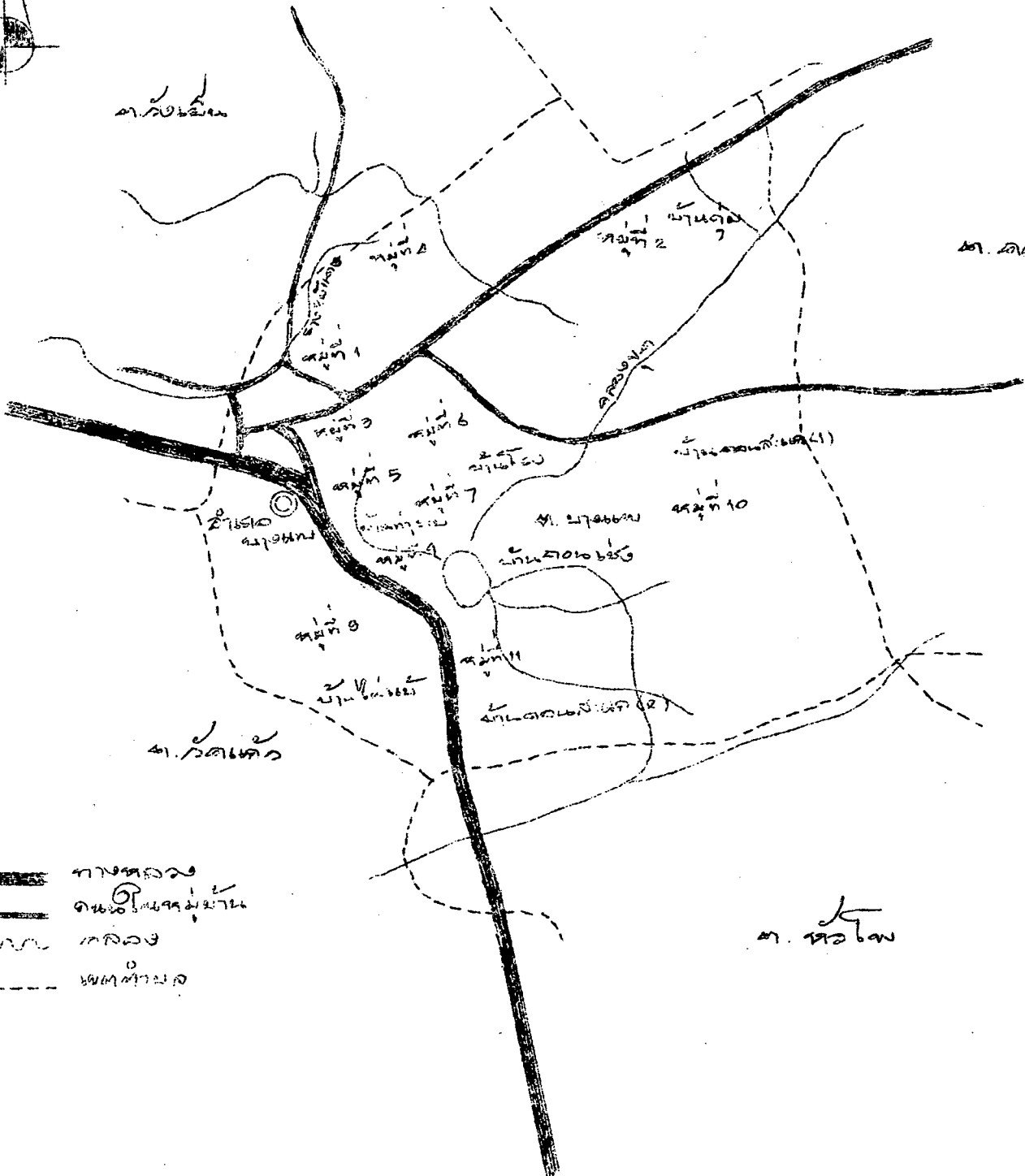
<p>37. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความนิยมของผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก ที่มีต่อสหกรณ์การ เกษตรและพอกาคนกลาง และผลการทดสอบ นัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนความนิยม.....</p>	<p>97</p>
<p>35. ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิยมของผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ที่มีต่อสหกรณ์การ เกษตรและผลการทดสอบนัยสำคัญของความ แตกต่างความนิยม.....</p>	<p>95</p>
<p>36. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความนิยมของผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก สหกรณ์ที่มีต่อพอกาคนกลาง และผลการทดสอบนัยสำคัญของ ความแตกต่างของคะแนนความนิยม.....</p>	<p>96</p>

၂. မြေပုံအခြေခံ

မြ. ပုသိမ်

မြ. ရန်ကင်း

- မြို့တော်
- မြို့နယ်နယ်နိမိတ်
- မြစ်
- မြေပုံအခြေခံ

မြ. ရန်ကင်း

၂